

**ویژگی‌های شخصیتی و سرسختی روانی
نوجوانان تیزهوش**

زهره دادخواه کرشمی
دکترشهره شکرزاده

۱۳۹۷

ویژگی‌های شخصیتی و سرسختی روانی نوجوانان تیزهوش

نویسنده زهره دادخواه کلاشمی ، شهره شکرزاده. ناشر سالمحیان ترجمه آقای و ما احی جلد سال و نوبت چاپ اول-۱۳۹۷ شمارگان ۱۰۰۰ نسخه شابک ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۴۵-۳۶-۰	سرشناسه عنوان و نام پدیدآور مشخصات نشر مشخصات ظاهری شابک وضعیت فهرست نویسی نوع رشته شناسه اف‌ای رده بندی رده بندی شماره کتابشناسی ملی	: دادخواه کلاشمی، زهره، ۱۳۶۳ - ویژگی‌های شخصیتی و سرسختی روانی نوجوانان تیزهوش / زهره دادخواه کلاشمی ، شهره شکرزاده. تهران: انتشارات صالحیان، ۱۳۹۷. : ۹۸ ص. : ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۴۵-۳۶-۰ : فیپا : نوجوانان تیزهوش -- روان‌شناسی : Gifted teenagers -- Psychology : شکرزاده، شهره، ۱۳۵۶ - : ۱۳۹۷ ۹۵۲/ن ۷۲۴/۳ BF : ۱۵۵/۵۰۸۷۹۰ : ۵۱۶۳۴۱ : ۰۹۱۲۰۶۱۷۲۸۳ تلفن سایت انتشارات: www.chapketab.com
کلیه حقوق این اثر محفوظ می‌باشد.	قیمت ۱۰۰۰۰ تومان	

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱	پیشگفتار
۱۵	مقدمه

فصل اول تیزهوشی: مبانی و مفاهیم

۲۱	تیزهوش به چه معناست؟
۲۱	تغییراتی در تعریف تیزهوشی
۲۴	شناخت و گزینش افراد تیزهوش
۲۸	شناسایی و گزینش تیزهوشان
۳۰	نظریه‌های تیزهوشی
۳۱	نظریه‌های عاملی هوش
۳۲	نظریه ستاره‌ای «تانبوم»

۳۴	 ساختار متمایز تیزهوشی و استعداد گانیه
۳۵	 چشم انداز ترکیبی
۳۵	 نظریه تعاملی «مونکس»
۳۷	 نظریه مؤلفه‌ای «استرنبرگ»
۳۹	 مفهوم سه حلقه‌ای «رنزولی»
۴۱	 مدل سند هوسن
۴۲	 نظام سه گانه تیزهوشی
۴۳	 مقایسه الگوی تیزهوشی
۴۴	 نظریه‌های مبنای تیزهوشی در آینده
۴۷	 ضوابط و معیاری شناخت نوجوانان تیزهوش
۴۸	 خواستگاه تیزهوشی

فصل دوم ویژگی‌های تحصیتی نوجوانان تیزهوش/ ۵۱

۵۱	 مقدمه
۵۳	 ویژگی‌های تحصیلی تیزهوشان
۵۴	 علایق تیزهوشان
۵۴	 یادگیری در تیزهوشان
۶۰	 ویژگی‌های تیزهوشان در سنین قبل از مدرسه
۶۲	 نکاتی راجع به تیزهوشان
۶۳	 بلوغ
۶۳	 تحصیلات والدین

ازدواج و طلاق.....	۶۳
مرگ و میر.....	۶۴
بازی.....	۶۴
مشخصات دیگر تیزهوشان.....	۶۴
فصل سوم نظریه‌های شخصیت و سرسختی روانی/ ۶۵	
نظریه‌های شخصیت.....	۶۷
رویکرد شناختی.....	۶۷
نظریه روان تحلیل گری.....	۶۸
نظریه‌ی نوفرویدی‌ها.....	۶۸
نظریه رفتارگرایی (یادگیری).....	۶۹
رویکرد یادگیری اجتماعی.....	۷۰
نظریه انسان گرایی (پدیدارشناختی).....	۷۱
نظریه پردازش اطلاعات.....	۷۱
مفهوم صفات و ابعاد شخصیت.....	۷۲
ویژگی‌های شخصیتی افراد تیزهوش.....	۷۶
روش‌های تشخیص تیزهوشان.....	۷۸
سرسختی روانی.....	۸۰
مولفه و مشخصه‌های سرسختی روانی.....	۸۳
نتیجه‌گیری.....	۸۵
منابع و مأخذ.....	۸۹

پیشگفتار

مباحث تیزهوشی از جمله مواردی هستند که در طول تاریخ مورد توجه اندیشمندان متفاوت بوده است. تیزهوشی علاوه بر موارد افرادی به کار برده می شود که در یک یا چند سطح عملکرد، از توانایی های فوق العاده ای برخوردارند. این افراد دارای توانایی هایی می باشند که آنها را از سایرین متفاوت می سازد که برگرفته از ویژگی های شخصیتی آنها می باشد. بطوریکه برخی صاحب نظران تیزهوشان را افرادی، ممتاز با ویژگی های شخصیتی خاص و متفاوت ذهنی تعریف کرده اند. این ویژگی های شخصیتی شامل: توانایی، خلاقیت، مقاومت و خود رهبری در حل مسایل پیچیده و انگیزه و علایق نامحدود می باشد. برای تشخیص افراد تیزهوش و ویژگی های شخصیتی آنها، نظرات متفاوت و در مواردی متضاد یکدیگر وجود دارد برخی از صاحب نظران افراد تیزهوش را کسانی می دانند که هوشبهر بالاتری از متوسط دارند و در انطباق و

سازگاری با محیط در حل مسائل پیچیده، توانایی قابل قبولی ارائه می‌دهند.

اگر ویژگی‌های شخصیتی را به عنوان ترکیبی از اعمال، افکار، هیجانات و انگیزه‌های فرد بدانیم، مؤلفه‌های سازنده ویژگیهای شخصیت ممکن است در افراد مختلف، متفاوت باشد. سرسختی روانی یکی از مؤلفه‌های سازنده شخصیت است که دارای سه مؤلفه اصلی تعهد، کنترل و چالش باشد.

ادلاء ویژگیهای شخصیتی نوجوانان تیزهوش بسیار مهم می‌باشد و می‌تواند به شک فایده‌بخشی، قابلیت‌های تیزهوشان موثر و مفید باشد. اهمیت این موضوع از آن جهت است که در همه‌ی کشورهای خواستار توسعه، مسئولیت‌ها و مشاغل اساسی و مهم معمولاً به افراد باهوش و دارای ویژگی‌های شخصیت مناسب سپرده می‌شود که دارای جریان ذهنی متفاوتی از افراد دیگر می‌باشند. چنانچه در به وجود آوردن این تفاوت در ویژگی‌های شخصیتی مختلف نقش دارد امری بسیار مهم و نیازمند توجه است. (بریری، ۱۳۹۵)

تیزهوشان و نوابغ سرمایه‌های یک جامعه‌اند و می‌توانند مبدع علم و فکر باشند. اختراعی پدیدآورند، نوآوری‌هایی داشته باشند. اما متأسفانه در اغلب جوامع تیزهوشان ناشناخته باقی می‌مانند و حتی والدین و مربیان نمی‌توانند آنان را بشناسند. چه بسیار از تیزهوشان که در جامعه‌ای زندگی می‌کنند و بعلت عدم امکان شناخت درست آنها از یکسو، انطباق و

رشد و پرورش آنها متناسب با هوش و استعداد خود مثل کارگری، کشاورزی، بقالی، عکاسی و .. مشغول هستند که اگر استعدادیابی و پرورش داده شوند این امکان وجود داشت که مثل ابوعلی سینا، زکریای رازی کارهای خلاقانه‌ای انجام دهند و ابراز وجود در بسیاری موارد مشابه نمایند. (رستگاری، ۱۳۹۳)

شناخت نوجوانان تیزهوش با توجه به ویژگی‌های شخصیتی و شناخت انگیزه‌های اجتماعی تیزهوشان در راستای قابلیت‌های آنان مطلبی است بسیار مهم، که نیاز به بحث دارد.

از طرفی در تحقیقات انجام شده جامعه آماری مورد مطالعه، شامل بررسی دختران و پسران دبیرستانی تیزهوش و عادی بطور همزمان نمی‌باشد و ابزار مورد استفاده در خیلی از سازمان‌ها، پرسشنامه نئو می‌باشد که ابزاری غیر بومی است و شاید نتواند به دقت نتایج مورد انتظار را بدست آورد. استفاده از فرم باز سازی شده پرسشنامه شخصیتی چند وجهی مینه سوتا نوجوان MMPI-ARF می‌تواند در شناسایی و درمان مشکلات روانی با سه طیف عادی، روان نژد و روان پریشی موثر باشد. عدم شناخت مناسب سازمانها و ارگانهای مختلف از ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان تیزهوش، همچنین کمبود امکانات در خانواده یا اجتماع در فراهم آوردن فرصتهایی برای شکوفا سازی قابلیت‌های تیزهوشان و فقدان کمک‌های ویژه در این راستا همگی از عواملی به شمار می‌روند که مانع تجلی قابلیت‌های تیزهوشان می‌شود. با توجه به

پژوهش‌های انجام گرفته تمام ویژگی‌ها و مشکلات نوجوانان تیزهوش به طور کامل مورد بررسی قرار نگرفته است و پژوهش‌های انجام شده در ارتباط با سرسختی روانی محدود می‌باشد و می‌بایستی مورد بررسی قرار گیرد، همه مجموع دلایلی هستند که ضرورت انجام این کتاب را نشان می‌دهند.

شناخت مناسب از مشکلات و توانایی‌های تیزهوشان مباحثی هستند که اطلاعات سودمندی را به همه ارگان‌ها از جمله مدارس، آموزش، پرورش، وزارت علوم، انجمن‌های روانشناسی - استثنایی و تمام جوامع از جمله علوم پزشکی و مراکز دولتی و خصوص که تیزهوشان را استخدام می‌کند ارائه می‌دهد و در رشد تیزهوشان در موقعیت‌هایی تحصیلی، خانوادگی و اجتماعی است و می‌تواند اطلاعات مفیدی در اختیار معلمان، مدیران، والدین، روانشناسان بخصوص گروه‌های استثنایی و روانسنجی قرار دهد تا در جهت تقویت تیزهوش واقع شود.